

חירות רצון והכרח
סמסטר ב תשע"ז
אליעזר מלכיאל

תיאור: השאלות בדבר חופש הבחירה, הרצון האנושי, ומקומו של האדם בסדר הטבע מעסיקות את הפילוסופיה מראשיתה ועד ימינו. העיסוק בהן מעלה שורה של שאלות מתחומי המטפיסיקה, האתיקה, ההכרה, הדת והאנתרופולוגיה הפילוסופית. במהלך הקורס נבקש לשאלות אלה תשובות בכתבי הפילוסופים בני זמננו, נתעמק במושגי החופש, הבחירה והאוטונומיה האנושית ונשרטט את גבולותיהם.

פרשיות לימודים:

1. פתיחה: החירות האנושית וסדר הטבע: חופש ודטרמיניזם
2. קומפטיביליסטים קלאסיים, בלבולים במושגי החירות והדטרמיניזם (מיל, יום, דנט)
- 3 'כול אחרת' – מור ואוסטין
5. רעיון החירות המוחלטת וביקורות -- סארטר ומבקרי
6. חופש עמוק, עצמי עמוק והכרח (פרנקפורט)
8. עקרון האפשרויות החלופיות והפולמוס סביבו (פרנקפורט, דנט)
9. העצמי העמוק והנורמה האובייקטיבית (וולף)
10. דרישות התבונה המעשית (בוק)
11. חירות קאנטיאנית ומוסר -- ההקשר האתי הרחב

חובות הקורס:

- קריאה משבוע לשבוע לקראת השיעור; היקף הקריאה לא יעלה על 20 עמ' בשבוע
- הכנה לקראת השיעורים במטלות שבועיות מבזקיות (4 שורות)
- בחינת סיום

עוד על המטלות:

- במהלך הקורס חובה להגיש לפחות 8 מטלות 'עוברות'. אם איני מגיב בשלילה, המטלה 'עברה'. אתיחס באופן יותר מפורט לפי אפשרויותי, ובאופן מדגמי (עימכם הסליחה)
- בבקשה אל תחרגו מ 4 שורות, כ-50-40 מלים. סוד הצמצום מגדיר את מבוקשי במטלה ומעיד על סוג התשובות
- את המטלות – שאלות להכוונת הקריאה -- אשתדל להפקיד באתר מודל עד יום רביעי בערב
- השיבו עליהן דרך האתר עד יום שני בערב שלפני השיעור, בשעה 2030
- בראש תשובתכם אנא ציינו את מספר המשובים שקיבלתם ממני (למשל, בתשובת המטלה הראשונה כתבו – רק לצורך התרגול – 0 משובים)

מתכונת הציון בקורס (2012):

ציון הבחינה יקבע בין 84% ל-92% מציון הקורס. יתרת הציון תיקבע על פי המטלות לפי המפתח הבא: עמידה בכל אחת מהמטלות תזכה בנקודה אחת בציון הסופי ("ברזל"), ובכולן יחד – ב-16 נקודות

רשימה ביבליוגרפית (מתוכם אבודד בהמשך קריאת חובה)

פסקאות בודדות מהובס, יום, מיל, ראסל, ועוד. רוב המאמרים מצויים באתר הקורס; ראו גם <http://www.ucl.ac.uk/~uctytho/dfwIntroIndex.htm>

סארטר, ז'פ 1988, האקסיסטנציאליזם הוא הומניזם, תרגם י' גולומב, כרמל, ירושלים

Austin, J.L. (1961): "Ifs and Cans"; in Philosophical Papers (1979), Clarendon Press, Oxford, pp. 153-180

Bok, H. Freesom and Responsibility, chp 2, rep. in Watson (2005) pp.

Dennett, D. (1971): "Mechanism and Responsibility", in: Brainstorms, pp. 233-255, MIT Press, Cambridge, Massachusetts

Dennett, D. (1985): Elbow Room: The Varieties of Free Will Worth Having, MIT Press, Cambridge, Massachusetts, chps. 1, 6

Frankfurt, H. (1969): "Alternative Possibilities and Moral Responsibility", rep. in Frankfurt, H. (1988), pp. 1-10

- Frankfurt, H. (1971): "Freedom of the will and the concept of a Person", rep. in Frankfurt, H. (1988), pp. 11-25
- Kane, R. (2005): *A Contemporary Introduction to Free Will*, Oxford University Press, Oxford
- Moore, G. E. (1912): *Ethics*, London: Williams and Norgate, chap. 6 (on Free Will)
- Nagel, T. (1986): "Freedom", in: *The View From Nowhere*, Oxford University Press, rep. in Watson (2005) pp.
- Strawson, G. (1994), "The Impossibility of Moral Responsibility", rep. in Watson (2005) pp. 212-228
- Strawson, P. F. (1973), "Freedom and Resentment", in *Freedom and Resentment and Other Essays*, Methuen
- Watson, G. (ed.) (2005): *Free Will*, Oxford University Press, Oxford
- Wolf, S. (1987): "Sanity and the Metaphysics of Responsibility", rep. in Watson (2005) pp. 372-387